

ຈົດໝາຍຂ່າວ ເຄຣີວຂ່າຍອຸຕສາຫກຮຽນ ແປ້ງມັບສໍາປະລັງ

ปีกี่ 11 ฉบับกี่ 39 ประจำเดือน
เมษายน - มิถุนายน 2563

USSR ជាទីការណ៍ផលិត

สวัสดิ์ท่านผู้อ่านทุกท่าน พงกันอีกรังกับจดหมายข่าวปีที่ 11 ฉบับที่ 39 ในช่วงนี้ทัวโลกกำลังเผชิญภัยกับวิกฤติโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบทั่วเรื่องสุขภาพของมนุษย์ วิถีการดำเนินชีวิต และระบบเศรษฐกิจ ซึ่งขณะนี้ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการควบคุมจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่และการระบาดของโรคได้อย่างน่าพอใจ กองบรรณาธิการขอเป็นกำลังใจให้ทุกท่านในการร่วมมือกันฝ่าวิกฤตครั้งนี้โดยเร็ววัน สำหรับจดหมายฉบับนี้ยังคงเต็มไปด้วยสาระสำคัญและมีประโยชน์ต่อท่านผู้อ่านเช่นเคย ประกอบด้วย กระทรวงอุตสาหกรรมย้ำตั้งแต่ 1 มิ.ย. เป็นต้นไป ห้ามใช้ “พาราควอต-คลอร์ไฟฟอส” ขณะที่ผู้มีไว้ในครอบครองต้องส่งคืนร้านค้าที่ซื้อมา ภายใน 90 วัน รวมทั้งกรมเจ้า吏การค้าระหว่างประเทศ เชฟที่เข้าช่วยดันไทยส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังใบนาชีแลนด์เพิ่งเกือบ 400% และรายละเอียดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างแบรนด์สินค้านวัตกรรมทางการเกษตรไทยสู่โลก (Idea Lab: Thai Agricultural Innovation) นอกจากนี้ท่านจะได้พบกับบทความที่มีประโยชน์ 2 เรื่อง คือ “ปลูกมันสำปะหลังแปลงใหญ่...สู่ความสำเร็จและมั่นคงของเกษตรกร” และ การเกษตรกรรมที่เท่าทันต่อภัยอากาศ (Climate smart agriculture) ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมมันสำปะหลังได้ ท่านยังสามารถติดตามข่าวสารและสถานการณ์ของแวดวงอุตสาหกรรมชั้นนำ ทางเพจเติม ได้ที่ www.thailandtapiocastarch.net และ Facebook: Thailand Tapioca Starch

ข่าวและสถานการณ์เด่นในอุตสาหกรรม

ย้ำเกษตรกรที่มี พาราควอต-คลอร์ไพริฟอส ให้ส่งคืนภายใน 90 วัน

น.ส.ไตรศุลี ไตรสรณกุล รองผู้อักษรประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กล่าวว่า นับตั้งแต่วันที่ 1 มิ.ย. เป็นต้นไป ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายฉบับที่ 6 พ.ศ. 2563 จะมีผลบังคับใช้ โดยห้ามให้มีผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก และมีไว้ครอบครอง ซึ่งสารเคมีทางการเกษตรเพื่อกำจัดศัตรูพืช 5 รายการ ประกอบด้วย 1. คลอร์ไฮฟอฟส์ 2. คลอร์ไฮฟอฟส์-เมทิล 3. พาราควอต 4. พาราควอตไดคลอไรด์ และ 5. พาราควอตไดคลอไรด์

ทั้งนี้ อธิบดีกรมวิชาการเกษตรยังได้ลงนามในคำสั่งเพื่อดำเนินการตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งผู้มีไว้ในครอบครองเพื่อใช้กำจัดศัตรูพืชในการประกอบการเกษตรกรรม ต้องส่งมอบคืนวัตถุอันตรายดังกล่าวแก่ผู้ขายที่ซื้อมา ภายใน 90 วัน หรือไม่เกินวันที่ 29 ส.ค. 2563 ล้วนผู้ขายต้องรับคืนจากผู้ซื้อ แล้วรวบรวมข้อมูลการครอบครอง ส่งให้เจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตรภายใน 120 วัน หรือไม่เกิน 28 ก.ย. 2563

น.ส.ไตรศุลี กกล่าวว่า รัฐบาลคำนึงถึงสุขภาพที่ดีของประชาชน จึงการห้ามใช้สารเคมีดังกล่าว เนื่องด้วยเป็นสารเคมีความเสี่ยงสูง เป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม และทั้งเกauxtral และผู้บริโภค จึงได้ห้ามไม่ให้มีการใช้

“ส่วนผลกระทบ กรมวิชาการเกษตรได้เตรียมสารพัดแหนณรวมถึงข้อเสนอเกี่ยวกับการกำจัดศัตรูพืชแบบธรรมชาติไว้แล้ว เพื่อรองรับผลกระทบที่จะมีต่อเกษตรกร ขอให้มั่นใจว่า การห้ามใช้สารเคมีถูกกล่าว เก็บผลเดือนต่อเดือนหากขาดรายได้ ก็คงไม่สามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้”

ที่มา: Business Today วันที่ 30 พ.ค. 2563 (<https://businesstoday.co/politics/30/05/2020/พารากวอย-คลอร์ฟิลล์-พรีสฟอร์ม/>)

ผู้จัดการโครงการ: ดร.รีบูนเย่ เลิศลักษณ์

ศูนย์ ECoWaste สวทช.

02 - 470 - 7432

02 - 452 - 3455

สถานการณ์ตลาดแป้งมันสำปะหลัง

ส่งออกมันไนวิชีแอลนด์พุ่งเกือบ 400% หลังเข็นเอฟทีเอ ชี้ช่องผู้ประกอบการใช้ประโยชน์ฝ่าโควิด

นางอรมน ทรัพย์ทวีรرم อธิบดีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กล่าวว่า กรมฯ ได้เร่งศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโอกาสในการขยายการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยในปี 2563 ท่ามกลางสถานการณ์วิกฤตของโควิด-19 โดยเบื้องต้นพบว่า ในเดือน ม.ค. – ก.พ. 2563 ไทยส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไปนิวซีแลนด์ มูลค่า 4.1 ล้านเหรียญสหรัฐ เพิ่มขึ้นถึง 392.7% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว โดยส่วนใหญ่เป็นการและมันสำปะหลังอื่น ๆ สัดส่วน 80% รองลงมาเป็นตีกต๊ริน/โอมตี้เพด์สตาร์ชอื่น ๆ สัดส่วน 13.2% สาธารณรัฐเชิงมันสำปะหลัง แป้งมันสำปะหลัง และสาคูทำจากแป้งมันสำปะหลัง ตามลำดับ ทั้งนี้ สืบเนื่องจากนิวซีแลนด์มีความต้องการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์เพิ่มขึ้น โดยในปี 2562 อุตสาหกรรมโคนมนิวซีแลนด์เติบโตขึ้น มูลค่าสูงถึง 10,411.1 ล้านเหรียญสหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า 5.18%

นางอรมน กล่าวอีกว่า ปัจจุบันไทยและนิวซีแลนด์มีความตกลงการค้าเสรี (เอฟทีเอ) ที่ลงนามร่วมกัน 2 ฉบับ คือ อาเซียน-อสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ (AANZFTA) และไทย-นิวซีแลนด์ (TNZCEP) ซึ่งภายใต้อารมณ์ที่เอื้อตักกล่าว นิวซีแลนด์ได้ยกเลิกการเก็บภาษีศุลกากรกับผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่ส่งออกจากไทยแล้ว ทำให้ไทยมีแต้มต่อทั้งในด้านราคาน้ำเสียงและคุณภาพที่จะแข่งขันกับประเทศไทยได้ อย่างไรก็ได้ ไทยยังมีคู่แข่งสำคัญจากประเทศไทยในอาเซียน ได้แก่ อินโดนีเซีย และเวียดนาม ที่มีเอฟทีเอกับนิวซีแลนด์ เช่นกัน ดังนั้นผู้ประกอบการจึงต้องเร่งปรับตัว เพิ่มศักยภาพและมาตรฐานสินค้าให้ตรงตามความต้องการตลาด ตลอดจนรักษาคุณภาพสินค้า ทั้งกระบวนการแปรรูป การเก็บรักษา ความสะอาดในการขนส่งให้ได้มาตรฐานสุขอนามัย เพื่อช่วยให้ไทยสามารถขยายตลาดผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังและเพิ่มยอดการส่งออกในช่วงวิกฤตนี้ได้ ทั้งนี้ ในปี 2562 ไทยเป็นผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังอันดับ 1 ของโลก มูลค่า 2,606.1 ล้านเหรียญสหรัฐ โดยมีตลาดสำคัญ คือ จีน 52.2% ญี่ปุ่น 10.9% อินโดนีเซีย 7.6% ได้หัวน 5.2% และสหรัฐฯ 3.6% ขณะที่นิวซีแลนด์เป็นตลาดสำคัญอันดับที่ 16 ของไทย ถือเป็นตลาดใหม่ที่ไทยมีแนวโน้มส่งออกได้เพิ่มขึ้น โดยในเดือน ม.ค. 2563 นิวซีแลนด์นำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจากไทย คิดเป็น 88.5% ของการนำเข้าจากโลก รองลงมานำเข้าจากอสเตรเลีย สหรัฐฯ และญี่ปุ่น

ที่มา: ข่าวสด วันที่ 2 เม.ย. 2563 (https://www.khaosod.co.th/economics/news_3874309)

ข่าวสารและกิจกรรมสำคัญของอุตสาหกรรม

ขอเชิญสมัครเข้าร่วม

กิจกรรมส่งเสริมการสร้างแบรนด์สินค้านวัตกรรมทางการเกษตรไทยสู่สากล

(Idea Lab: Thai Agricultural Innovation)

สำนักส่งเสริมนวัตกรรมและสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อการค้า กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ขอเชิญผู้ประกอบการ SMEs สินค้านวัตกรรมในกลุ่มสินค้าทางการเกษตร เช่น ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ข้าวโพด ผลไม้ ในการสมัครเข้าร่วม “กิจกรรมส่งเสริมการสร้างแบรนด์สินค้านวัตกรรมทางการเกษตรไทยสู่สากล (Idea Lab: Thai Agricultural Innovation)” ภายใต้แนวคิด “Growing Brand Sustainability” สร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะ พัฒนากลยุทธ์เข้าถึงตลาดให้กู้อย่างมีศักยภาพ โดยกิจกรรมนี้จะมาพร้อมกับการวัดผลกระทบที่ต้องการสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยกลยุทธ์การสร้างแบรนด์ (Branding Strategy) สามารถสร้างความแตกต่างในการดำเนินธุรกิจ และยกระดับแบรนด์ให้ไทยสู่สากล

แนวทางการอบรมมุ่งเน้นการส่งเสริมการใช้ความคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นกระบวนการ (Design Thinking) โดยใช้การตลาดเป็นตัวนำ (Market Driven/Lead) และแนวทางการตลาดแบบผู้บริโภคเป็นศูนย์กลาง (Customer-centric Approach) เพื่อพัฒนาแผนกลยุทธ์การสร้างแบรนด์ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้เข้าถึงองค์ประกอบสำคัญแห่งความสำเร็จของการเรียนรู้ และประสบความสำเร็จด้านการดำเนินธุรกิจและการสร้างแบรนด์สินค้านวัตกรรม/สินค้านวัตกรรมในกลุ่มสินค้าทางการเกษตร ผ่านการวิจัยค้นคว้า การสร้างศึกษาทฤษฎี และการปฏิบัติจริง/ประสบการณ์ตรง

ผู้สนใจสามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ <https://www.sciencepark.or.th/index.php/th/news-a-activities/1170/idealab-thai-agricultural-innovation/> หรือสอบถามที่ 0 2513 8545 (ในวันและเวลาราชการ)

ແນວທາງການພື້ນບາ ວຸຕສາຫດຣມ

“ปลูกมันสำปะหลังแปลงใหญ่... สู่ความสำเร็จและมั่นคงของเกษตรกร”

ในปัจจุบันภาคร่วมการผลิตมันสำปะหลังมีปริมาณลดลงตามพื้นที่เก็บเกี่ยวที่ลดลง ซึ่งมีสาเหตุหลักจากการห้ามสวนสดตัดก่ออย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกษตรกรหันไปปลูกพืชที่ให้ผลตอบแทนดีกว่า โดยปัจจุหาที่นำไปพึ่งคือ ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยสูง และผลผลิตกระจากตัวในช่วงเดือน ม.ค. ถึง เม.ย. ทำให้ราคาหัวมันสำปะหลังไม่เสถียรภาพ รวมทั้งมีอุปสงค์สินค้าเกษตรรับมันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ปี 2559 – 2569 ได้กำหนดเป้าหมาย เพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตมันสำปะหลังเป็น 5 ตัน/ไร่ ในปี 2562 และเป็น 7 ตัน/ไร่ ในปี 2569 และมีการบริหารจัดการพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ 8.5 ล้านไร่ รวมถึงพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย โดยมีอุปสงค์สำคัญ 5 ด้าน คือ 1) ด้านการผลิต 2) ด้านการตลาด 3) ด้านนโยบายและบริหารจัดการ 4) ด้านการแปรรูปและสร้างมูลค่าเพิ่ม 5) ด้านงานวิจัยและพัฒนา

จากยุทธศาสตร์ดังกล่าว กรมส่งเสริมการเกษตรเร่งกำหนดแนวทางในการพัฒนาการปลูกมันสำปะหลัง โดยใช้ “ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่” ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มในการผลิตและบริหารจัดการร่วมกัน สามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหัวน้ำยี่ห้อขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน ภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ซึ่งมีเป้าหมายจำนวน 30 ล้านไร่ มีระยะเวลาโครงการ 4 ปี คือ ปี 2560 – 2564

กรณีศึกษาระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในอุตสาหกรรมมันสำปะหลัง

เกษตรกรก้าวหน้า ที่ อ.วังม่วง จ.สระบุรี ได้ร่วมกับกลุ่มนักประดิษฐ์เปลี่ยนแปลงให้เปลี่ยนปี 2560 มีพื้นที่ดำเนินการ 2,392 ไร่ และมีเกษตรกรร่วมงาน 76 ราย โดยจัดการใช้พื้นที่ เงินทุน แรงงาน หรือปัจจัยการผลิตที่สมมูลน้ำที่เหมาะสม เพื่อลดต้นทุนการผลิต ใช้พื้นที่ปลูกเหมาะสมกับพื้นที่ เป็นศูนย์กลางรับองค์ความรู้วิชาการ ปลูกพืชหมุนเวียนหรือปลูกพืชปีฤดูกาลเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน เช่นเทคโนโลยีการผลิตด้วยการปลูกและผลิตในระบบเกษตรด้วยมาตรฐาน (GAP)

โดยคุณอนันญา จันทร์น้อย ประธานกลุ่มแบงก์ใหญ่มีมันสำปะหลัง คุณทวี มาศขาว ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1 จ.ชัยนาท กล่าวว่า ที่ผ่านมาเกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลังในลักษณะต่างคนต่างทำ ใช้ต้นทุนการผลิตสูง ไม่ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการปลูก ไม่ปลูกในระบบเกษตรดีที่เหมาะสม จึงทำให้ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพต่ำ ขยายน้ำได้ไม่คุ้มทุน ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแบงก์ใหญ่จึงมุ่งเน้นแก้ปัญหาดังกล่าว ภายใต้หลักคิด “การตลาดนำการผลิต” โดยให้คำปรึกษาแนะนำแก่เจ้าหน้าที่ และเกษตรกรในการร่วมกันบูรณาการผลิตเกษตรแบบแบงก์ใหญ่ ตลอดจนร่วมมือกับพัฒนาและแก้ไขปัญหา จนสามารถสร้างรายได้ได้ถึงปีละ 100 ล้านบาทต่อปี โดยมาจากการจำหน่ายหัวมันสดประมาณ 50 ล้านบาท และอีก 50 ล้านบาทจากการแปรรูปและสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยผู้หลากหลายแนวทาง เช่น

- การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ อาทิ การใช้ปุ่มพืชสด (ปอเทือง) ร่วมกับปุ่มสั่งตัด การไกรเบิดดินดานปรับโครงสร้างดินทั้งแท่งเพิ่มปลูก ใช้มันสำปะหลัง พันธุ์ห้วยบง 90 ที่เหมาะสมกับพื้นที่ปลูก เพื่อช่วยด้านทานโรคและแมลง ปลูกเหลือมคุณ หลีกเลี่ยงการเก็บเกี่ยวผลผลิตในช่วงฤดูฝน เพื่อลดความเสียหายจากการน้ำ ปลูกมันสำปะหลังลับกับข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพื่อลดความเสี่ยงเรื่องแมลง ให้ไปและต้นข้าวโพดมาสมเป็นวัตถุคิบอาหารวัว การใช้ระบบบัน้ำหยด เพื่อลดค่าแรงงาน และประหยัดน้ำ เก็บเกี่ยวอายุ 9 เดือนขึ้นไป เพราะจะได้เปอร์เซ็นต์ปีงสูงกว่าช่วงอื่น ใช้เครื่องจักรกลเก็บเกี่ยวผลผลิต รวมไปถึงการทำบัญชีครัวเรือน
 - การส่งเสริมให้ใช้ประโยชน์ทุกส่วนของต้นมันสำปะหลังเพื่อเพิ่มรายได้ ดังนี้
 - ในและรอบมันสำปะหลังลับย่อยและหมักเป็นส่วนผสมของอาหารโคนม สูตร TMR ขายราคา 2 บาท ต่อ กิโลกรัม ได้ผลผลิต 4,000 กิโลกรัม ต่อไร่ จะมีรายได้ 8,000 บาท ต่อไร่ คิดเป็นมูลค่าผลผลิตรวม 19,136,000 บาท
 - ต้นมันสำปะหลังคุณภาพ นำมาใช้เป็นท่อนพันธุ์ปลูก พื้นที่ 1 ไร่ จะได้ต้นมันสำปะหลัง 1,500 ต้น เมื่อนำออกขาย ต้นละ 2 บาท จะมีมูลค่า 3,000 บาท ต่อไร่ คิดเป็นมูลค่าผลผลิตรวม 7,176,000 บาท
 - เหง้ามันสำปะหลัง เมื่อตากแห้งแล้วนำมาเผาในเตาเผาถ่านซีมวลร้อนถูก จะได้ถ่านเชื้อเพลิงและน้ำส้มควันน้ำเพื่อใช้ป้องกันศัตรูพืช พื้นที่ 1 ไร่ จะได้เหง้ามันสำปะหลัง 700 กิโลกรัม เมื่อเผาเป็นถ่านเชื้อเพลิง จะได้ถ่าน 210 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 1,470 บาท ต่อไร่ หรือคิดเป็นมูลค่าผลผลิตรวม 2,152,260 บาท
 - หัวมันสด นำมาแปรรูปเป็นหัวมันสดหัวน้ำ มันสันสะอัด ส่วนหนึ่งนำไปใช้เป็นส่วนผสมอาหารโคนม สูตร TMR
 - ผลิตอาหารโคนม สูตร TMR แบรนด์ชาวัง ด้วยการนำไปยด หัวมัน และมันสัน ผสมกับวัตถุคิบอื่นตามสูตร นำออกขาย 4 บาท ต่อ กิโลกรัม โดยมีประโยชน์คือ ลดโรคเด้านมอักเสบ เพิ่มโปรดีนในนม ร้อยละ 22 และเพิ่มปริมาณน้ำนมเฉลี่ย 3 กิโลกรัม ต่อตัวต่อวัน หรือเพิ่มรายได้ให้สามารถแปลงใหญ่ที่เลี้ยงโคนม 54 บาท ต่อตัวต่อวัน
 - การส่งเสริมให้คุณนารมการและสมาชิกร่วมมือกันพัฒนาและแก้ไขปัญหาการทำงาน ให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ วางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับตลาด จัดให้มีเวนิอกองทุนหมุนเวียนใช้ในกิจกรรม เช่น การรับซื้อผลผลิตของสมาชิกในราคาน้ำที่สูงกว่าตลาด ซึ่งจะทำให้สมาชิกมีความเข้มแข็งและทึ่งพานาเงื่อนได้

จากความร่วมมืออย่างเข้มแข็งและสร้างงานประสมความสำเร็จ กลุ่มแปลงใหญ่มีมันสำปะหลัง อ.วังม่วง จ.สระบุรี จึงได้รับรางวัลชนะเลิศ แปลงใหญ่มีมันสำปะหลังดีเด่นระดับเขต 1 ประจำปี 2562 ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนและสามารถประยุกต์ใช้กับการปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ต่าง ๆ ได้

ที่มา:

- สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร, คุณมือโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ปั้นสำປัลปี 2561, www.agriman.doae.go.th
 - ไทยรัฐออนไลน์, แปลงใหญ่ปั้นฯ ครบวงจร รายได้เข้ากกลุ่มปีลาร้อยล้าน, 11 ก.ย. 2562, <https://www.thairath.co.th/news/local/1657550>
 - สำนักวิชาการ สำนักเลขานุการสภาพัฒนาฯ, เกษตรแปลงใหญ่ ก.ย. 2561, <http://www.parliament.eo.th/library>

การเกษตรกรรมที่เท่าทันต่อภูมิอากาศ (Climate smart agriculture)

สภาพภูมิอากาศเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตร จากการประเมินการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในประเทศไทย โดยคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel on Climate Change: IPCC) พบว่า อุณหภูมิเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น 1.5-2.0 องศาเซลเซียส ภายใน 40 ปีข้างหน้า นอกจากนี้ ระดับอุณหภูมิสูงสุดในช่วงเวลากลางวันอาจจะสูงขึ้น 2.0-4.0 องศาเซลเซียส ซึ่งส่งผลให้ลักษณะมรสุมและปริมาณน้ำฝนเกิดการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นที่มาของการสนับสนุนให้เกิดการเกษตรที่เท่าทันต่อภูมิอากาศ (climate smart agriculture) ในประเทศไทย โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยเกษตรกรให้ปรับตัวและรู้เท่าทันกับสภาวะโลกร้อนและสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมีหลักใหญ่ ๆ ด้วยกัน 3 อย่างคือ 1. เพิ่มผลผลิตและรายได้ให้มีความยั่งยืนและควร 2. สร้างระบบการเกษตรที่ทนทานต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น 3. ลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่เกิดขึ้นในระบบการเกษตร ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของสภาวะโลกร้อน

ถึงแม้ทุกวันนี้ปัญหาเรื่องการระบาดของโควิด-19 จะเป็นประเด็นสำคัญที่คนทั่วโลกให้ความสนใจและตื่นตัวเป็นอย่างมากนั้น ด้าน ดร. ธีรเกียรต์ เกิดเจริญ อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เจ้าของเพจเกษตรอัจฉริยะ – Smart Farm เผยแพร่ปัญหาของเกษตรกรว่า “สำหรับเกษตร ปัญหาที่ใหญ่กว่าโควิด-19 ก็คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือ Climate Change ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบเรื่องอื่นตาม ๆ กันมาเป็นลูกโซ่ เช่น เรื่องอาหารในอนาคต โควิดที่เกิดขึ้นช่วยเป็นตัวเร่งให้เราเห็นปัญหาเรื้อรัง ซึ่งเกษตรกรไทยและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรหาทางรอดในการผลิตแม้โควิด-19 ประโกลบด้วย

1. หาพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเกษตร เพราะสภาพความอุดมสมบูรณ์ที่เปลี่ยนไปจากเดิม ซึ่งบางคนหรือบางพื้นที่ควรได้รับประโยชน์ เช่น ประเทศไทยจีนไปหาพื้นที่เพาะปลูกใหม่ในแอฟริกา บรasil หรืออาร์เจนตินา
2. ลงเพาะปลูกในร่มที่สามารถควบคุมสภาพอากาศ (Climate Control) เพื่อกระจายผลผลิตให้ได้ตลอดทั้งปี โดยใช้อิเล็กทรอนิกส์ ดูแลการเพาะปลูกอย่างเช่น ประเทศไทยปั่นความยืดหยุ่นมากขึ้นอยู่กับราคาก่าไฟฟ้าแบบเรียลไทม์ เช่น ช่วงค่าไฟถูกก็จะเปิดแสงเทียนออกมากให้พืชสังเคราะห์แสง พอช่วงค่าไฟแพงก็ปิดไฟเพื่อให้พืชหลับพักผ่อน
3. ทำเกษตรแบบชาญฉลาดด้วยศาสตร์ Smart Farming เช่น การเปลี่ยนปฏิทินการเพาะปลูก (Crop Schedule) การใช้เทคโนโลยีเซนเซอร์อิเล็กทรอนิกส์เก็บข้อมูลการเพาะปลูก (Big Data) แล้วนำมาตัดสินใจที่เหมาะสม เป็นการเกษตรที่มีภูมิคุณภาพด้านทานต่อสภาพอากาศที่เปลี่ยนไป
4. ตัดแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือ Geoengineering “เช่น การเปลี่ยนเส้นทางเดินของแม่น้ำ ตอนนี้ที่ประเทศไทยมีโครงการอาเน็มจากทางใต้ขึ้นมาทางเหนือ เพื่อการเพาะปลูก หรือแนวคิดสุดโต่งของบิล เกตส์ (Bill Gates) ที่จะสิทธิบัตรแล้ว อย่างเช่นการเปลี่ยนเส้นทางพายุ ทำให้จากเดิมที่พายุไม่เข้ามาให้เข้ามา
5. ลดการพึ่งพาในระยะไกลหันมาพึ่งพาระยะใกล้แทน หรือจาก Globalization กลับมาสู่ Regionalization อย่างเช่น ลิงค์โปรดักท์จากที่เคยต้องการเป็น Hub ด้านการแพทย์ เข้าเปลี่ยนไปทำด้านอาหารแทน มี Startup ทำเนื้อที่เมืองจากพืช เลี้ยงแมลง เลี้ยงจังห์ด มีเทคโนโลยีเลี้ยงปลาแบบเบื้องตน้ำ หรือทำเนื้อตัวตัวปั๊ก รวมทั้งการทำเกษตรของสิงคโปร์โดยทำเช่าพื้นที่ทางถนนโดยไม่ต้องมีที่ดิน เช่น “ดินดำ น้ำชุ่ม ปลูกได้ตลอดทั้งปี” ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยอีกหลายประเทศก็ได้เหมือนกันโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาเป็นแรงขับเคลื่อน
6. บูรณาการเกษตรกับจุดแข็งอื่นที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น สุขภาพและการแพทย์ ทดสอบจุดแข็งเดิมเมื่อสิบหรือสิบปีก่อน เช่น “ดินดำ น้ำชุ่ม ปลูกได้ตลอดทั้งปี” ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยอีกหลายประเทศก็ได้เหมือนกันโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาเป็นแรงขับเคลื่อน
7. แก้ปัญหาสำคัญขึ้นพื้นฐานอย่างเรื่อง “ระบบการจัดการน้ำ” เป็นอันดับแรก ซึ่งควรจะมีโปรเจกต์ใหญ่ ๆ แบบที่จีนทำ เช่น การสร้างคลองส่งน้ำให้ที่สามารถผันน้ำได้ หรือスマาร์ตฟาร์มในอิบีป์ ที่วางแผนชุดคลองส่งน้ำจากแม่น้ำในล็อกมาเพื่อทำการเกษตรกลางทะเลทราย หรือลดการใช้น้ำจากการดีไซน์ที่ใช้ 100% ให้เหลือเพียง 40% หรือ 20% โดยผลผลิตยังดีเหมือนเดิม

จะเห็นได้ว่าการทำเกษตรกรรมที่เท่าทันต่อภูมิอากาศ (Climate smart agriculture) เป็นหนึ่งในทางเลือกในการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตร ซึ่งสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องได้ กับอุตสาหกรรมมั่นคงของไทย เพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิต รวมทั้งแข่งขันกับต่างประเทศได้

ที่มา:

1. วรรณยุน ภู่สกุลชจร, การเกษตรกรรมที่เท่าทันต่อภูมิอากาศ (Climate smart agriculture) กับตัวแบบการพยากรณ์ข้อมูลอากาศบนพื้นที่สูงของประเทศไทย, https://www2.mtec.or.th/th/e-magazine/admin/upload/304_57.pdf
2. วนบุษย์ ยุพเกษตร, ดร. ธีรเกียรต์ เกิดเจริญ : พลิกโฉมเกษตรกรไทยกับปัญหาที่ยิ่งใหญ่กว่าโควิด-19 (TH/EN), <https://web.tcdc.or.th/th/Articles/Detail/Teerakiat-lifeaftercovid19>, 1 มิ.ย. 2563